

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

«Θα μπορούσα να ισχυριστώ ότι το βιβλίο αυτό είναι γραμμένο από το υποσυνείδητό μου. Λέω πράγματα που, ορθολογικά αν τα πλησιάσω εκ των υστέρων, δεν θα έπρεπε να τα πω» σημειώνει ο Βασίλης Γκουρογιάννης

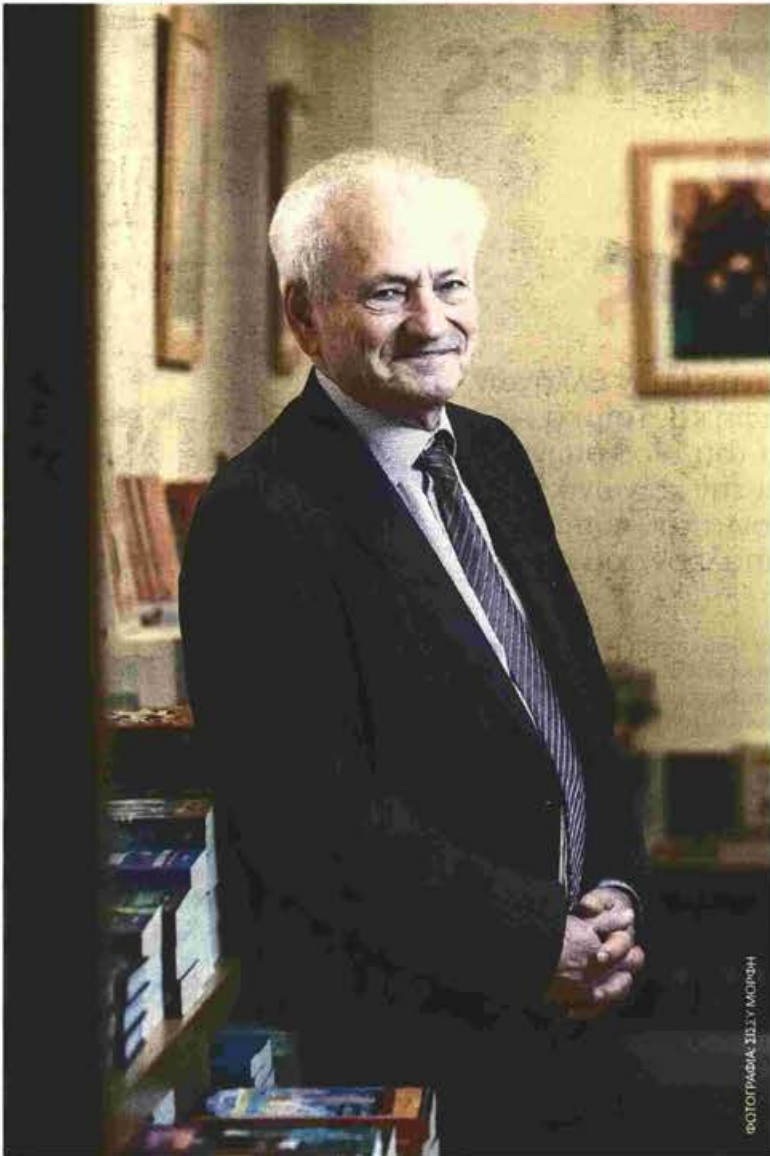
Στον Γρηγόρη Μπέκο

Δέκα χρόνια είχα να δω τον **Βασίλη Γκουρογιάννη** από κοντά. Κι όμως, στο μεταξύ, θαρρείς και δεν τον άγγιξε ο χρόνος. Στα εβδομήντα τέσσερα, παραμένει ακμαίος και δραστήριος, ασχέτως αν επισήμως έχει βγει στη σύνταξη. Ολο και κάποια παλιά υπόθεση παρακολουθεί ακόμα, ορισμένα πράγματα δεν αλλάζουν. «*Η μαχόμενη δικηγόρια, αυτή που γίνεται μέσα στον κόσμο, σε μαθαίνει να βλέπεις το δίκιο σε όλες τις πλευρές*» μου απαντά όταν τον ρωτώ με ποιον τρόπο η Νομική συνέτρεξε, ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80, τη λογοτεχνία του. Ηπειρώτης, πατέρας, παππούς και συγγραφέας, ο Γκουρογιάννης έχει χαράξει τη δική του ξεχωριστή πορεία στα σύγχρονα ελληνικά γράμματα (δεν ξεχνά κανείς, για παράδειγμα, το βιβλίο του *Κόκκινο στην Πράσινη γραμμή*, από το 2009, μια καταπληκτική διαχείριση του Κυπριακού μέσω της μυθοπλασίας). Δουλεμένο και μετρημένο ύφος έχει πάντοτε ο Γκουρογιάννης, ένα κράμα στιβαρό και λυρικό συνάμα, πότε νομίζει ότι οι λέξεις του είναι βγαλμένες από πέτρα και πότε παρμένες από όνειρο. «*Ως λογτέχνης, πάντως, έχω έναν σκαντζόχοιρο για ζωή συντροφιάς*» συνεχίζει ο ίδιος, γελώντας.

Βιβλίο γραμμένο από το υποσυνείδητο

«Το Βήμα» τον συναντά με αφορμή το καινούργιο του έργο, που μόλις κυκλοφόρησε, με τίτλο *Τα κιάλια του Βασίλη Τσουκίφ* (σε περίπτωση που αναρωτιέστε, πρόκειται για ιστορικό πρόσωπο, υπήρξε ο εμβληματικός ρώσος στρατάρχης των Σοβιετικών που, κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κράτησε το Στάλινγκραντ). Το μυθιστόρημα (όπου πρωταγωνιστεί ένας παλαιός αριστερός, ένας μπαρουτοκαπνισμένος και ορθόδοξος κομμουνιστής, ένας αμετανόητος «συντροφός», ηλικιωμένος πια, σε φάση απολογισμού) είναι απαιτητικό και συγκαταλέγεται στα σημαντικά της τρέχουσας σεζόν. Και είναι γραμμένο με αρκετό ρίσκο (κυρίως στη δομή και στην εναλλασσόμενη εστίασή του). Ο Γκουρογιάννης τα ξέρει όλα αυτά καλά. Το θέμα όμως είναι, όπως εξήγησε στην εφημερίδα, ότι δεν θα μπορούσε να το κάνει κι αλλιώς. Με την *Αναψήλαψη* (2019), το αμέσως προηγούμενο βιβλίο του, ο Γκουρογιάννης επιχείρησε να κλείσει τους ανοικτούς λογαριασμούς του με την πολύ πρόσφατη ιστορία. Τώρα όμως; Τι συνέβη;

«Από τότε, κάτι εξακολουθούσε να με πνίγει, να με ζορίζει, μια λάβα έλιωνε μέσα μου, ένιωθα ότι μάλλον κάτι δεν είχα πει. Δεν ξέρω γιατί. Οι μεταπολεμικές προσλαμβάνουσες που έχω να συνδυάστηκαν άραγε με το σήμερα, με την ασυνάρτητη πολιτική και τον ανυπόφορο κόσμο; Λοιπόν, κάτι μου έβγαине και σχεδόν το απωθούσα» λέει ο συγγραφέας και, προς στιγμήν, σταμα-

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΣΙΣΥ ΜΟΡΦΗ

«Τα ιδανικά δεν καλλιεργούνται με ιδανικό τρόπο»

Ο συγγραφέας **Βασίλης Γκουρογιάννης** μιλάει για το νέο του μυθιστόρημα, έναν ιδιόρρυθμο ήρωα, την κληρονομιά του Εμφυλίου Πολέμου, τη ματαιώση, την αυτοκριτική, τον ηρωισμό αλλά και τη σημερινή κατάσταση της χώρας

τά. Το σκέφτεται λίγο. «Ολα τα βιβλία που έχω γράψει, πιστεύω, είχαν μια ενουνειδής αφετηρία και ένα πιθανό τέλος. Κάτι ήθελα να πω, κάτι συγκεκριμένο. Λειτουργούσε το ραντάρ, τηρούσα την πορεία μου και προσγειωνόμουν με ασφάλεια στο αεροδρόμιο που σκόπευα να φτάσω. Με το νέο βιβλίο όμως, η αίσθηση ήταν παράξενη, σαν ακούσια σύλληψη. Σαν να πιλοτάριζα ένα αεροπλάνο με χαλασμένο ραντάρ, μέσα στον ομιχλώδη και τοξικό αέρα της μετακατοχικής και μεταπολιτευτικής Ελλάδας. Και για να μη συντριβεί, έκανα αναγκαστική προσγείωση σε κάτι *χωράφια*» τονίζει ο Γκουρογιάννης. «Θα μπορούσα να ισχυριστώ ότι το βιβλίο αυτό

είναι γραμμένο απ' το υποσυνείδητό μου. Λέω πράγματα που, ορθολογικά αν τα πλησιάσω εκ των υστέρων, δεν θα έπρεπε να τα πω. Το έγραφα σε διάφορες εκδοχές και η τελική του μορφή, η δημοσιευμένη, είναι επώδυνη για μένα. Επώδυνη, γιατί λέω πράγματα που με πονάνε και μένα προσωπικά. Κατά βάθος, από μια άλλη άποψη, προσπαθώ ακόμα να καταλάβω κι εγώ ο ίδιος τι ακριβώς έγραφα» συμπληρώνει.

Η «πυκνή και πηχτή ματαιώση»

Επίσης, αν υποθέσουμε ότι η χώρα (με το παρελθόν της, τη συγκρότησή της, τη λογοτεχνία της, την τέχνη της) έχει

ΒΑΣΙΛΗΣ
ΓΚΟΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Τα κιάλια του Βασίλη Τσουκίφ

Εκδόσεις Μεταίχμιο,
2025, σελ. 256, τιμή
15,50 ευρώ

υποσυνείδητο, ο Γκουρογιάννης το σκαλίζει με πίκρα και σαρκασμό προς πάσα κατεύθυνση. «*Ναι, αγγίζω όντως πάρα πολλά θέματα, με μια απορία βέβαια, αν μπορεί να σταθεί το βιβλίο, αν μπορεί να σπκώσει το βάρος όλων αυτών των πραγμάτων. Κι όλα τούτα ήρθανε επειδή έψαχνα να βρω τη ρίζα. Ο Εμφύλιος Πόλεμος είναι ένας τοκογλύφος που αδυνατούμε να αποπληρώσουμε. Τότε πήρε αίμα ανθρώπινο, τώρα παίρνει μελάνι. Και πάλι όμως δεν ξεχρεώνεται*» εκτιμά ο πεζογράφος που, ειρήσθω εν παρόδω, πέρασε το εφετινό καλοκαίρι από τον Γράμμο και το Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης.

Ο κεντρικός ήρωας του Γκουρογιάννη (συνονόματος του συγγραφέα, μοναχισμένος, μαρξιστής-λενινιστής, συνεπής-στατος με την ιδεολογία του σε βαθμό τραγικωμικό, κάτι ανάμεσα στον ρομαντισμό και στην καθήλωση, κάτι ανάμεσα στο φοβερό και στο ευτράπελο) υπήρξε αφοσιωμένος αντάρτης στα βουνά με τον Δημοκρατικό Στρατό, έκανε εξορία, επί χούντας αργότερα δεν ανακατεύτηκε με τίποτα, εργάστηκε κατόπιν ως δικηγόρος (ειδικός στους πλειστηριασμούς, με γραφείο στο Κολωνάκι, μάλιστα), δεν παντρεύτηκε ποτέ (έχασε τον απόλυτο έρωτα της ζωής του, τη «*συντρόφισσα Κική*») και δεν έκανε παιδιά.

Ζει πλέον στη Νέα Σμύρνη, σε ένα μεγάλο διαμέρισμα (με μια Βουλγάρα οικιακή βοηθό, τη Στεφάνα) και έχει αγοράσει έναν άνετο τάφο στο «*Α' Α' Νεκροταφείο*» (τον οποίο μαστορεύει ένας αλβανός τεχνίτης, ο Φατίρ). Έχει γράψει επίσης, μεταξύ άλλων, ένα βιβλίο με τον σημαδιακό τίτλο *Καλά, εγώ σκοτώθηκα σταδιακά* και, λόγω αυτού, τον αναζητά ένας μεταδιδακτορικός ερευνητής.

Η παραπομπή του Γκουρογιάννη στο πολυδιαβασμένο βιβλίο του Χρόνη Μισοιου εξυπηρετεί απλώς την εσωτερική πορεία του δικού του ήρωα που περιμένει απλώς τη ληξιαρχική πράξη του θανάτου του καθαυτή, αλλά και τη μετά θάνατον ζωή, μόνο και μόνο για να διαπιστώσει (με τη δική του αντίληψη για τη σχέση κομμουνισμού και χριστιανισμού) αν είναι εφικτή μια άλλη ζωή, καλύτερη, δίχως απογοήτευση. «*Είναι ένα βιβλίο για τη ματαιώση, σε μεγάλο βαθμό. Για την πυκνή και πηχτή ματαιώση. Γιατί, όπως καταλαβαίνει κι ο ήρωας, μιας και το έχει ζήσει στο πετσί του, τα ιδανικά δεν καλλιεργούνται με ιδανικό τρόπο. Είναι σαν τα λουλούδια που πρέπει να φάνε κοπριά για να ευοδωθούν*» επισημαίνει ο Γκουρογιάννης.

Η τιμή στον Αλεξάνδρου

Αν εξαιρέσουμε την ένοχη απόλαυση του ήρωα για τον «*παρακμιακό*» πλιν ασύγκριτο Κ.Π. Καβάφη, ο άλλος λογτέχνης που κυριαρχεί στο βιβλίο του Γκουρογιάννη είναι ο Άρνης Αλεξάνδρου με το Κίβωτο, ασφαλώς. «Ο ήρωας είχε βρεθεί μαζί σε κάποιο νησί με τον σύντροφο Βασιλειάδη (έτσι τον φώναζε, με το αληθινό του επίθετο). Κάποια στιγμή τον είχε σπρώξει κιόλας τον Βασιλειάδη, ένα περιστατικό για το οποίο έχει μετανιώσει. Όταν ο ήρωας διάβασε αργότερα το περίφημο βιβλίο του Βασιλειάδη ψυχανεμιζόταν πως έλεγε αλήθειες εκεί πέρα μέσα,